

Konflikt- mægling i LOKK

**Konfliktmægling i familier
med æresrelaterede konflikter**

LOKK er en humanitær interesseorganisation, der arbejder for at synliggøre, forebygge og eliminere mænds vold mod kvinder og børn.

LOKK tilbyder rådgivning og konfliktmægling til unge og professionelle vedrørende æresrelaterede konflikter.

Grafisk design: www.en60.dk
Tryk: Handyprint

Udarbejdet af LOKK,
Landsorganisation af Kvindekrisecentre, 2010
2. oplag

Finansieret af
Social- og Integrationsministeriet

Indholdsfortegnelse

Forord	5
Hvorfor mægling?	6
Empowerment	7
Mægling	8
Konflikten	8
Håndtering af konflikten	10
Mæglerens rolle	10
Kulturforståelse	11
Kulturagram	11
Ære	11
Sproget	13
Familiemønstrene	13
Kollektivistisk livssyn	13
Individualistisk livssyn	15
Konsekvenser for den unge	15
Mægling i familier med æresrelaterede konflikter	16
Hvad er en mægling i LOKK?	16
Inden mæglingen	16
Magtforhold	17
Sikkerhed	17
Afholdelse af mæglingen	17
Familien indkaldes	18
Mæglingsmødet	18
Kontrakter	19
Opfølgning	20
Afslutning af samarbejdet	20
Møde mellem forældre og den unge	21
Hvornår skal der ikke mægles	22
Om LOKK	23

Forord

LOKK - Landsorganisation af Kvindekrisecentre har siden 2002 tilbudt rådgivning til unge mænd og kvinder, der er udsat for æresrelaterede konflikter. De unge lever ofte i et rum mellem den kollektivistiske familiestruktur og det individualistiske omkringliggende samfund. Konflikter kan tit opstå, når den unges ønsker ikke kan forenes med familiens forventninger. De unge vil på mange måder selv bestemme, hvorledes deres liv skal forme sig, vil selv vælge den partner, de ønsker sig, hvilken uddannelse de vil have m.v. Samtidig er de unge ofte opdraget til, at familiens interesser og behov er vigtigst. Der er en ubalance i magtforholdet i familien, hvor værdigrundlaget er baseret på køns- og aldershierarkier. Konflikterne kan omfatte social kontrol, pres, tvangsægteskab, genopdragelsesrejser samt vold og trusler mod den unge. Forhold, der ofte har stået på i en længere periode.

Som følge heraf kan den unge og familien opleve stor afstand mellem generationerne og deres forventninger til hinanden. En afstand, som kan have uoverskuelige konsekvenser - ikke kun for den unge - men for hele familien. Konsekvenser, som i sidste ende kan koste liv. LOKK har derfor gennem flere år tilbudt konfliktmægling i familier, hvor der er æresrelaterede konflikter med det mål at skabe dialog mellem familiemedlemmerne og den unge. En mægling, som adskiller sig fra den traditionelle mægling bl.a. ved, at parterne typisk ikke vil være i samme rum.

Mæglingen igangsætter en proces, som forhåbentligt kan hjælpe med at bygge bro mellem generationerne, således at den unge kan leve i sikkerhed.

Hæftet er en beskrivelse af de metoder, som mæglerne i LOKK anvender ved konfliktmægling i familier, hvor der er æresrelaterede konflikter. Der gives en kort beskrivelse af de anvendte teorier omkring konflikter, empowerment og kulturforståelse. Endvidere sættes der fokus på vigtigheden af, at mægleren er bevidst om egne værdier, har den nødvendige kulturforståelse m.v.

Hæftet henvender sig til praktikere, der enten vil gøre brug af konfliktmægling i LOKK, eller ønsker at få et større indblik i mægling i familier, hvor kulturkonflikten og æresbegrebet er omdrejningspunktet. Læseren bliver på ingen måde uddannet mægler ved at læse hæftet, men vil få en introduktion til begrebet konfliktmægling og LOKKs måde at foretage konfliktmægling på.

December 2010

Hvorfor mægling?

Nogle unge med etnisk minoritetsbaggrund oplever at føle sig presset i forhold til egne ønsker og mål for livet, kontra familiens ønsker og mål for den unges liv. Disse unge har ofte ikke nogen til at støtte og hjælpe sig med at have dialog med familien. De unge vælger nogle gange at leve et dobbeltliv. Et liv, som familien kender til og som tilfredsstillende dennes ønsker og behov, og et andet liv som er mere "dansk" og som bygger på deres egne ønsker og mål. Det kan bevirke, at de unge kommer ud i situationer, som de ikke selv kan overskue, og som i værste fald kan medføre trusler og alvorlige repressalier fra familien. I de situationer kan en mulig løsning være, at en udefrakommet konfliktmægler fra LOKK støtter den unge og familien med at komme i dialog med hinanden, og få lavet en aftale som alle kan acceptere.

Det er ofte i meget tilspidsede situationer, hvor den unge har været udsat for pres, trusler eller vold, og hvor deres sikkerhed er truet, at LOKKs mæglere inddrages. Der er tale om en meget udsat gruppe unge. Målet er at sikre, at den unge kan leve et liv i sikkerhed og om muligt, at kontakten til familien bevares.

LOKKs mægling kan ligeledes finde anvendelse tidligt i konfliktforløbet, således at større konflikter undgås, hvilket kan være til gavn for hele familien.

Det er en styrkelse af forløbet, at de relevante professionelle, som er omkring den unge, samarbejder i forhold til at støtte den unge bedst muligt. Samarbejdet mellem de implicerede har betydning for sagsforløbet, og kompetence og rollefordeling skal være tydelig. Det er væsentligt, at alle ved, hvem der står for hvad, samt hvad man kan forvente af hinanden. LOKK har i kraft af den landsdækkende rådgivningsfunktion mulighed for at følge den unge gennem hele forløbet, og det bliver derfor ofte LOKK, der er tovholder i forhold til de unges forløb.

Arbejdet med de unge og med deres familier bygger på en holdning om empowerment.

Empowerment

Empowerment er et begreb, der opstod i 1960'erne og som handlede om frigørelse af undertrykte befolkningsgrupper. Paulo Freire udviklede sin teori om kritisk bevidstgørelse af den underprivilegerede gruppe¹.

Menneskesynet er, at alle mennesker, uanset social status, har lige stor værdi, har ressourcer til at styrke eget selvbillende og kan tage ansvar for eget liv.

Empowerment betyder at sætte folk i stand til at handle selv eller at opnå kontrol over eget liv. Empowerment handler om magt, kraft og styrke over egen person, hvor erkendelse, indsigt og selvforståelse sætter personen i stand til at handle. Empowerment er både en proces og et mål i sig selv.

Empowerment er en aktiv proces, der både foregår i det enkelte individ og mellem de deltagende parter.

Grunden til, at mæglerne vælger at anvende empowerment, er, at de unge skal styrke deres selvidentitet og opbygge deres muligheder for at handle på deres egne betingelser, samtidig med at de skal forøge deres ressourcer. Målet er et selvstændigt og myndigt menneske.

Processen skaber personlig udvikling, øget kontrol over eget liv og en forståelse af, hvordan man begår sig i samfundet.

Samtalerne hjælper med at afdække og identificere aktuelle og tidligere problemstillinger.

Den unge og familien skal hver især føle ejerskab over de problemstillinger, som de står overfor for at kunne ændre deres holdning og nærme sig hinanden. De skal endvidere tage ejerskab over de opnåede løsninger, da sandsynligheden ellers vil være, at de involverede parter springer fra de aftaler, der udarbejdes.

Mægleren skal hjælpe med at finde ressourcer hos den enkelte og i deres netværk. Det skal give den unge og familien en tro på sig selv, så de kan ændre deres livssituation.

Mægleren skal fremlægge konsekvenserne, af de valg der træffes, på en åben, systematisk og forståelig måde, også selvom det drejer sig om negative forhold. Den unge og familien kan således tage stilling til, om de kan acceptere beslutningerne.

Anvendelse af empowerment i forhold til de unge og familierne:

- Inddrager såvel de unge som deres familier i processen og udviklingen af deres eget liv.
- Fastholder, at de alle har et ansvar for forløbet
- Er med til at øge de unges og familierne handlekraft
- Bygger på deres ressourcer og øger ressourcerne
- Støtter såvel de unges som familiens mestringsevne og forståelse for deres egen situation og konsekvenser af deres handlinger
- Giver anerkendelse for de skridt såvel de unge som familien tager
- Støtter en afdækning af de unges og familiernes tanker for fremtiden
- Tilgodeser en helhedsorienteret indsats

¹<http://www.thefreedictionary.com/empowerment>

Mægling

Konflikten

Konflikter er et vilkår, når mennesker er sammen. De kan være givtige og udviklende, hvis de løses på en måde der er konstruktiv for alle parter. Konflikter kan defineres som uoverensstemmelser mellem to eller flere parter, der fremkalder spændinger i den enkelte. Det betyder, at blot den ene part oplever spændingen, er der en konflikt. Konflikten behøver ikke at være formuleret og kommunikeret, og kan derfor handle om misforståelser. Derfor kan parten eller parterne alligevel føle sig krænket. Ikke to konflikter er ens. Konteksten kan være forskellig, kulturen er forskellig og hver konflikt har sit særpræg. Alligevel er det muligt at opstille et mønster for optrapningen eller udviklingen i en konflikt, som synes at være gældende. Konfliktrappen er udviklet i Nordirland og viser, hvordan en konflikt udvikler sig, hvis ingen griber ind².

Konfliktrappen³ beskrives kort her.

Ikke to konflikter er ens. Konteksten kan være forskellig, kulturen er forskellig og hver konflikt har sit særpræg. Alligevel er det muligt at opstille et mønster for optrapningen eller udviklingen i en konflikt, som synes at være gældende.

Konfliktrappen skal forstås nedefra:

Trin 1 Parterne anerkender deres uenighed, og er i stand til at holde fokus på problemet.

Trin 2 Konflikten eskalerer efter en periode, såfremt der ikke iværksættes modforanstaltninger. Konflikten bliver mere personlig, og årsagen til konflikten bliver defineret som, at den "ligger hos den anden". Person og problem er ikke længere adskilt.

Trin 3 Parternes mistro til hinanden øges, og ældre uafsluttede uenigheder inddrages. Parterne begynder at fokusere på den andens fejl og mangler. Dette er en vigtig grænse, da det at opgive samtalen kan have uoverskuelige konsekvenser.

Trin 4 Parterne begynder at undgå hinanden, og samtalen ophører. Den andens udsagn bliver fordrejet, og ingen hører længere ordentligt efter. Kommunikationen eller samtalen ophører.

Trin 5 Den oprindelige sag er gledet i baggrunden. Den anden part opfattes som uansvarlig, og der ses kun de negative sider. Målet er her magt, begge parter vil have ret. Aftaler er ikke længere mulige.

Trin 6 viser sig ved åbne fjendtlige handlinger såvel fysisk som psykisk.

Trin 7 parterne kan ikke længere være samme sted. Man flygter eller jages væk. Kontakten afbrydes, men kampen kan fortsætte på afstand.

Konfliktrappen

² Vindeløv, Vibeke: Konfliktmægling, en reflektiv model. Jurist- og økonomforbundets forlag 2. udgave, 1. oplag, 2008

³ Kilde tilgået på: <http://www.konfliktloesning.dk/files/images/trappen.jpg>

Håndtering af konflikten

Parterne taler ikke sammen og har svært ved at se situationen fra den andens side. En samtale mellem parterne kan opfattes, som om begge parter vil opnå mest muligt på den andens bekostning. Når konflikten er optrappet, skal der ofte en tredje part til, f.eks. en konfliktmægler, for at hjælpe parterne til at nærme sig hinanden igen. Denne tredje part kan igangsætte en proces/en mægling, hvor begge parter begynder at kunne se situationen fra den andens position.

Mæglerens rolle

En mægling er et møde mellem to eller flere personer i konflikt og en udefra kommende person. Parterne deltager på frivilligt basis. De vælger, om de ønsker at deltage i mæglingen, og om de vil indgå i aftalen. Mægleren skal sikre, at der tales om det, man er uenige om, og at begge parter bliver hørt. Parterne ser oftest forskelligt på sagen, hvorfor mægleren skal sikre, at alle vinkler bliver udfoldet. Parterne skal få klarhed over de faktuelle forhold i konflikten og skabe sig indsigt i de følelser, der ligger bag⁴. Håndtering eller løsning af konflikter kan være en langvarig proces, hvor flere møder kan være nødvendige.

Mægleren skal:

- Være neutral og ikke tage parti for nogen af parterne.
- Støtte parterne i at komme frem med forskellige løsningsmuligheder, og sørge for, at de er realistiske.
- Sikre sig, at begge parter er enige i, hvad der ligger i forslagene og at misforståelser ikke opstår.
- Om muligt afslutte mæglingen med en aftale eller en kontrakt, som skal være helt konkret og begge parter skal tilkendegive at være enig heri.
- Have tavshedspligt, hvorfor det mellem parterne skal aftales, hvad der kan/skal viderebringes til andre.

⁴ Vindeløv, Vibeke: Konfliktmægling, en reflektiv model. Jurist- og økonomiforbundets forlag 2. udgave, 1. oplag, 2008, s. 170

Kulturforståelse

I dette afsnit gives en kortere beskrivelse af nogle opmærksomhedspunkter i kulturforståelsen. De syv nævnte områder er summariske og fremhæver typiske karakteristika, men der er på ingen måde tale om en udtømmende beskrivelse. Der er tale om opmærksomhedspunkter, som bør indgå i arbejdet med familier med etnisk minoritetsbaggrund, herunder i arbejdet med konfliktmægling i disse familier.

For at kunne agere i LOKKs konfliktmæglingskræver det både en forståelse for at løse konflikter, en forståelse for, hvad der sker i den kulturelle kontekst, hvorledes kulturen spiller ind, samt hvilke værdier og normer individer med etnisk minoritetsbaggrund kan have.

Kulturagram

Når der skal laves konfliktmægling i en familie med etnisk minoritetsbaggrund, er det vigtigt at kunne vurdere risikoniveauet og trusselsbilledet samt give et indblik i de ofte komplicerede problemkomplekser. Det er derfor nødvendigt at danne sig et billede af familiens samlede livssituation, livsbetingelser og at afdække dens værdier og kulturelle normer, for at undgå stereotyper og stigmatisering. For at kunne gøre det, kan man f.eks. anvende kulturagrammet⁵. (Se side 12).

Ære

"Ære handler om ret til respekt, i betydningen krav på respekt. Samfundet har pligt til at yde personen respekt, forudsat at reglerne i æreskodeksen er overholdt. I modsat fald mister personen sin ære (og andre trækkes med ned, eftersom æren er kollektiv⁶)".

Det, som karakteriserer ære i mange ikke-vestlige samfund, er forekomsten af et æreskodeks, et sæt regler som specificerer, hvad der giver og ikke giver ære. Dermed også at ære kan tabes. Ære er noget, som man er udstyret med, og enten har man ære, eller også har man ikke ære. Reglerne om ære er klart specificerede, og der er ikke tvivl om, hvad de går ud på. Bryder man dem, mister man sin ære. Det kan få voldsomme følger at forbyrde sig mod æreskodekset. Æren er også knyttet til et kollektiv: familien, slægten, klanen. Familiemedlemmer har fælles ære, den enes vanære rammer den anden. Æren ligger i det ydre, i hvordan tingene tager sig ud, og derfor bliver rygtet meget afgørende. Æren er i vid udstrækning knyttet til de kvindelige familiemedlemmer, deres seksualitet og mulighed for at leve det liv, de ønsker.

⁵ Skytte, Marianne: Etniske minoritets familier og socialt arbejde, Hans Reitzels Forlag, 2007, s. 51

⁶ Wikan, Unni: Ære og drab, Fadime - en sag til eftertanke, Narayana Press, 2003, s. 69

Der er områder, man skal være særlig opmærksom på:

- Kulturagram
- Æresbegrebet
- Sproget
- Kropssproget
- Familiemønstrene, rollefordelingen i familien
- Det kollektivistiske livssyn i forhold til det individualistiske
- Konsekvenserne - f.eks. ekskludering af familie og netværk

Kulturagram

Familierne har opbygget et æreskodeks for at undgå kaos, give beskyttelse samt social og økonomisk støtte. Det kan få voldsomme følger at forbryde sig mod dette kodeks.

Æresrelaterede konflikter kan udmøntes i f.eks. fysisk magt-anvendelse, psykisk vold, undertrykkelse, isolation, kontrol af den unge osv., som er begrundet i hensynet til familiens ære. Tvangsægteskab er kun én form for æresrelateret konflikt.

Ære er ikke et muslimsk fænomen, men er knyttet til traditionelle patriarkalske samfund. Det er dog også vigtigt at understrege, at tab af ære absolut ikke altid fører til vold og drab⁷.

⁷ Wikan, Unni: Ære og drab, Fadime - en sag til eftertanke, Narayana Press, 2003, s. 65

Sproget

Udtryksmåden i familier med etnisk minoritetsbaggrund adskiller sig ofte fra den typisk etnisk danske. Det kommer bl.a. til udtryk ved at sproget i familier med etnisk minoritetsbaggrund i mange tilfælde er mere dramatisk og voldsomt. Det er dog ikke nødvendigvis udtryk for en konkret holdning, hvilket man bør være opmærksom på. Nogle sprog indeholder en stor del af bl.a. billedsprog, som også er meget anderledes fra dansk. Endelig kan der ved oversættelse være tab af nuancer. Kropssproget kan også være forskelligt fra dansk, og derudover får følelser i langt højere grad et fysisk udtryk, via fysiske symptomer, sygdomme osv.

Familiemønstrene

I det traditionelle samfund med kollektivistisk livssyn er hverdagslivet ofte opdelt i en komplementær kvinde- og mandeverden. Den offentlige mandeverden og den private, hjemlige kvindeverden. Som udgangspunkt er familieenheden i familier med kollektivistisk livssyn meget hierarkisk opbygget med tildelte roller, der bestemmer hvert enkelt familiemedlems placering og funktion. Der er dog naturligvis store individuelle forskelle i de enkelte familier, og derfor er rollefordelingen i familien et af de vigtige områder at få afklaret⁸.

Kollektivistisk livssyn

I det kollektivistiske livssyn er den faste ramme omkring livet hele den udvidede familie. I dette livssyn anses individet for at have et lykkeligt liv, hvis familiens livsprojekter realiseres, og hvis familien som helhed er velfungerende. Det vigtigste i børneopdragelsen er, at børnene opdrages til at værdsætte familien, og at samhørighed med familien er det overordnede. Det individuelle behov er ikke det centrale, men derimod familiens behov.

Det er væsentligt at barnet lærer at rette sig efter ældre familiemedlemmers meninger. Et barn, der gentagne gange udtrykker meninger, der er afvigende fra familiekollektivets, anses for ikke at opføre sig ordentligt.

I det kollektivistiske livssyns æresmoral er det ikke bare den enkelte person, der må stå til regnskab for sine handlinger. God eller dårlig adfærd påvirker hele familiens ære. Dårlig opførsel kan afstedkomme skamfølelse. En følelse, der bygger på forestillingen om kollektiv forpligtelse⁹.

⁸ Skytte, Marianne: Etniske minoritets familier og socialt arbejde, Hans Reitzels Forlag, 2007, s. 67-70
⁹ Skytte, Marianne: Etniske minoritets familier og socialt arbejde, Hans Reitzels Forlag, 2007, s. 67-70

Ære handler om ret til respekt, i betydningen krav på respekt. Samfundet har pligt til at yde personen respekt, forudsat at reglerne i æreskodeksen er overholdt. I modsat fald mister personen sin ære (og andre trækkes med ned, eftersom æren er kollektiv).

Unni Wikan (2006)

Skematisk fremstilling af forskellen mellem individualistisk og kollektivistisk livssyn. Fremstillingen af livssynene nedenfor er idealtyper. Livssyn der praktiseres i "ren" form, hører til sjældenhederne¹⁰.

	INDIVIDUALISTISK LIVSSYN	KOLLEKTIVISTISK LIVSSYN
Værdier i opdragelsen	Lighed. Frihed. Selvrealisering. Frivillighed i familierelationerne. Individualisme	Gensidig afhængighed blandt blodsbeslægtede. Ansvarsfølelse over for kollektivet. Lydighed. Opofrelse
Individopfattelsen	Individet har værdi i sig selv	Individ = status. Rettigheder og pligter fordelt efter rang og rolle
Adfærdsregler	Abstrakte. Opløsning af ritualer og skikke. Fornuft. Psykologisk legitimeringsgrundlag	Omfatter alle kendte situationer. Ritualer, vaner og skikke. Moralsk legitimeringsgrundlag
Kønsforholdet	Lighedsideologi. Indirekte dominans. Romantisk kærlighed	Hierarkisk. Direkte, synlig dominans. Partnervalg på grundlag af økonomi og rang
Sanktioner	Uklare. Psykologiske. Udelukkelse og ligegyldighed	Konkrete. Kollektive. Tvang fysisk afstraffelse
Autoriteter	Abstrakte. Vægt på indre autoritet	Konkrete. Ekstern autoritet
Moralens mål	Retfærdighedsmoral	Æresmoral

(Arcel, 1988)

¹⁰ Arcel, Libby Tata: Livsform og individopfattelse, Psyke og Logos nr. 9: 128-140, 1988.

Individualistisk livssyn

Det karakteristiske ved det individuelle livssyn er, at det er det enkelte menneske, der er i fokus. Rollerne i familien er mere uklare, og det enkelte familiemedlem skal selv finde sin plads eller rolle. Det enkelte menneske opdrages med bevidstheden om at være eneansvarlig for sit liv og have lov til at gøre med sit liv, hvad den unge selv ønsker. Et menneske har kun et liv, og har ret til at opnå et lykkeligt liv ved at bruge dette ene liv på den måde, den enkelte selv finder bedst. Forældre med dette livssyn støtter ideelt set deres børns udvikling af selvstændighed og individualitet, fra de er små. Målet med opdragelsen er, at barnet gradvist skal blive i stand til at klare sig selv og udvikle sine individuelle evner. Et barn opmuntres til og forventes at udvikle sine egne meninger. Et barn, som kun afspejler andres hensigter, betragtes som uselvstændigt. Her ses det som et tegn på modenhed, at den unge er i stand til at træffe sine egne valg. Det tilstræbes, at barnet udvikler evner til at sanktionere sig selv både positivt og negativt. Gennem retfærdighedsmoralen opbygges den enkeltes skyldfølelse som en indre "moralens vogter" - en privat indre lods gennem livet. Her lægges vægt på, at barnet/den unge har sin individuelt udviklede samvittighed som rettesnor for, hvad det gør¹¹.

Konsekvenser for den unge

Konsekvenserne for den unge, der går imod familiens ønsker eller påvirker familiens ære, kan være store. Ekskludering fra familie og netværk kan være en af disse konsekvenser og er en meget omfattende konsekvens, netop set i lyset af den kollektivistiske opdragelse, hvor familien er det vigtigste, og er den faste ramme i livet. Herudover er den unge ofte ikke trænet i at træffe egne beslutninger og mærke egne behov, og det kan derfor blive en ensom og svær platform at skabe sit eget liv på.

Konsekvenserne for den unge, der går imod familiens ønsker eller påvirker familiens ære, kan være store.

¹¹ Skytte, Marianne: Etniske minoritets familier og socialt arbejde, Hans Reitzels Forlag, 2007, s. 67-70

Mægling i familier med æresrelaterede konflikter

Forud for en konfliktmægling skal der tages stilling til flere forhold:

- Hvad er den unges problemstilling?
- Er der behov for mægling?
- Den unges indstilling til mægling med familien
- Den unges forståelse for konsekvenser og muligheder
- Vurdering af den unges selvstændighed og modenhed samt den unges muligheder for at overholde de trufne aftaler i forhold til tiden op til og omkring mæglingen og de aftaler, der udarbejdes under mæglingen
- Vurdering om familien kan overholde de indgåede aftaler. Er der f.eks. ubehandlet psykisk sygdom, kriminalitet, misbrug eller andre forhold, som gør, at det kan være vanskeligt at indgå aftaler
- Vurdering af hvilke professionelle, der er omkring den unge, som skal deltage i mæglingsmødet. Personer som kan støtte den unge, og hos hvem f.eks. samtalen med den unge kan finde sted
- Vurdering af den unges sikkerhed. Den unge skal opholde sig et sikkert sted, f.eks. på krisecenter
- Den unge orienteres om mæglerens tavshedspligt

Hvad er en mægling i LOKK?

Når et mæglingsforløb påbegyndes, igangsættes en proces i den unge samt i familien, når den inddrages. Det stiller krav til mæglerens viden og bevidsthed om, hvad der igangsættes for at bidrage positivt til processen og ikke bringe de implicerede i uhensigtsmæssige situationer. Det kan i yderste konsekvens bringe den unges sikkerhed i fare, hvis man ikke har overblik over situationen og initiativernes konsekvenser.

I forbindelse med LOKKs konfliktmægling skal man være bevidst om, at flere af familiens medlemmer kan have forskellige interesser i sagen. Det betyder, at der skal udvises forsigtighed under mæglingen i forhold til, hvilke informationer der gives videre, og hvilke spørgsmål der stilles, idet det kan få store konsekvenser for det enkelte familiemedlem.

Mæglingen kan opdeles i 4 faser:

- 1 Inden mæglingen, herunder samtale med den unge
- 2 Afholdelse af mæglingen
- 3 Kontrakter
- 4 Opfølgning

1 Inden mæglingen

Henvendelse i forhold til en mægling kan ske fra den unge selv eller fra praktikere, som har kontakt med den unge.

Der bliver holdt en eller flere forsamlinger med den unge, inden der overvejes og evt. påbegyndes mægling. Det er afgørende, at den unge er afklaret med, hvad den unge vil, hvordan mæglingsforløbet kan forventes at være, samt hvilke konsekvenser en mægling kan have.

Hver sag er unik, og hver ung og dennes familie er forskellig. Det stiller krav til den mægler, som er ansvarlig for mæglingsprocessen, om, ud over faglighed på området, at være nysgerrig, ydmyg og åben. Der findes ikke standardløsninger på disse konflikter. Mægleren er et redskab for den unge og dennes familie i forhold til at skabe rammer for, at de i fællesskab får mulighed for at se, om de kan finde til enighed om en løsning på deres konflikt.

I forarbejdet er en vigtig del af mæglerens rolle at hjælpe den unge til en større forståelse af konfliktens dimensioner. Den unge skal udfordres i sin opfattelse af situationen. Der arbejdes med deres forestillinger og ønsker. Her er det blandt andet afgørende, at den unges tanker og ønsker til fremtiden bliver realitetstestet. Det kan være svært for den unge at overskue, hvad de går ind til, og hvilke konsekvenser deres valg kan få for dem og deres familie.

Magtforhold

Magtforholdene i familien er afgørende for familiens reaktioner og de enkelte familiemedlemmers forskellige motiver i relation til konflikten. Det skal klarlægges, hvilke roller de enkelte familiemedlemmer har og dermed deres indflydelse i familien. De unge har ofte et godt overblik over de enkelte familiemedlemmers roller og indflydelse. Det er en vigtig viden for mægler at have i forhold til, hvem der skal deltage i mæglingen samt i selve mæglingssituationen. Det er derfor ikke nødvendigvis forældrene, men kan være en onkel eller andre, der er familiens overhoved.

Sikkerhed

I sager, hvor der har været vold eller trusler, der giver grundlag for at vurdere, at den unge eller mæglerens sikkerhed kan være udsat, vil mæglingen foregå hos politiet. Det er væsentligt, at den unge opholder sig et sikkert sted, som familien ikke er bekendt med, f.eks. på et krisecenter eller et andet hemmeligt opholdssted. Det er vanskeligt at vide, hvordan familien vil reagere, når de oplever, at udefra kommende instanser har kendskab til deres familiære konflikter. Volden kan eskalere. Det er hændt, at familier har sendt den unge ud af landet, hvorefter det er svært for det danske system at yde den unge hjælp. Praktikere bør derfor have det med i overvejelserne, når de vil indkalde forældrene til samtale om konflikter med deres unge. Er man som praktiker i tvivl om, hvordan man bedst muligt håndterer sagen, kan LOKKs rådgivere kontaktes.

2 Afholdelse af mæglingen

Mæglingen holdes på et sted, som er sikkert også for mægleren f.eks. hos politiet. Det kan være vanskeligt at forudse, hvorledes familien reagerer på tilbud om mægling. Samtidig sendes et signal til de implicerede familiemedlemmer om mæglingens vigtighed og seriøsitet.

Mæglingen kan finde sted hos sagsbehandleren i kommunen, såfremt det vurderes, at familiemedlemmerne ikke udgør en trussel for mæglerens sikkerhed, og hvis politiet ikke i forvejen er involveret i sagen. Sikkerhedsvurderingen foretages på baggrund af sagsbehandlerens kendskab til familien og sagens karakter. En mægling afholdes altid i familiens hjemkommune eller politikreds for ikke at afsløre den unges opholdssted.

Den unge deltager som regel ikke i selve mæglingen fra begyndelsen. Familiestrukturen og magtforholdet mellem den unge og

Det er vigtigt at være bevidst om, at vold er en kriminel handling uanset, hvem der udøver den, og hvem den er rettet imod.

familien betyder ofte, at den unge ikke kan sige den ældre generation imod. Den unge kan derfor ikke frit fremkomme med ønsker og behov. Hvis den unge og familien er sammen til mødet, kan det få svære følger. Den unge vil ofte stå tilbage og føle sig svigtet af systemet og have mistet tilliden til at kunne få hjælp. Det er mæglerens opgave at viderebringe den unges ønsker og drøfte familiens holdninger til og reaktioner på dette. Mægler bliver på den måde talerør mellem den unge og familien.

Familien indkaldes

Familien indkaldes til samtale. Det er oftest politiet, som indkalder til samtalen. De, som indkaldes til samtalen kan være forskellige familiemedlemmer såsom forældre, søskende, onkler eller andre, der er vigtige og afgørende aktører i familien. Familien oplyses om, at mødet omhandler den unges forhold og situation. Der kan om nødvendigt, inddrages tolk til samtalen. Forud for selve mæglingen mødes mægler og andre samarbejdspartnere, der deltager i mæglingen. Her aftales rollefordeling, fysisk placering af mødedeltagerne, hvornår der evt. holdes pause mv. Hvis der er tolk tilstede, informeres tolken om mødets formål og struktur.

Mæglingsmødet

Når familien er kommet til mødet, præsenterer mægler sig og fortæller om rammerne for mødet. Mæglerens rolle er at tage ansvar for samtalen og mægleren kan til enhver tid afbryde mæglingen, såfremt der ikke længere er en konstruktiv dialog. Det er mæglerens opgave at skabe bedst muligt rum for, at parterne kan finde en løsning på deres konflikt. Mægler tager ikke parti. Under mæglingen samtales der således primært ud fra de problematikker, som den unge har skitseret ved samtalen inden mæglingen, samt de ønsker den unge har til fremtiden. Familien får mulighed for at fortælle om deres opfattelse af situationen og deres ønsker for fremtiden. Familien mødes med empati og aktiv lytning. Ofte er det første gang familien får lejlighed til at fortælle, hvordan de har oplevet situationen. Familien er oftest lige så oprørt og ulykkelig over situationen som den unge selv. Mægler giver sig derfor god tid, og et mæglingsmøde må forventes at tage mindst to timer. Det har væsentlig betydning for mæglingens forløb, at der er tid og plads til at lytte til familien. Det kan ikke forceres.

Hvis den unges mål og ønsker ikke stemmer overens med familiens, forsøger man at nå en aftale, som alle kan acceptere. Den unge kan evt. kontaktes under mæglingen, hvis det skønnes at kunne fremme processen hen imod en aftale.

Er afstanden for stor, kan et nyt møde aftales. Familien vil derved få mulighed for at tale sammen i fred og ro, og for begge parter gælder, at det kan give anledning til at overveje mål og ønsker endnu engang.

Mæglingsprocessen er på mange måder uforudsigelig og kan være en svær situation for både den unge og familien - men også for de implicerede fagpersoner. Mæglerne skal derfor være åbne og parate til løbende at vurdere situationen og ændre strategi.

Efter hvert endt mæglingsmøde skal den unge informeres om udfaldet af mæglingen. Dette gøres oftest telefonisk, idet den unge ikke er til stede under mæglingen og opholder sig på et sikkert sted. Det skal sikres, at der er kompetente personer, som kan tage hånd om den unge under og efter telefonsamtalen om mæglingen. Der bør, så vidt det er muligt, aftales et personligt møde med den unge, hvor mæglingen og fremtidsplanerne gennemgås. Efter endt mægling skal der jævnligt følges op på, hvordan den unge har det, og hvordan det går med de aftaler, som blev etableret ved mæglingen.

Kontrakter

I LOKK udarbejdes to typer af kontrakter ud fra de aftaler, som indgås parterne imellem.

Der kan afholdes flere møder med henholdsvis den unge og med familien, inden en aftale kan indgås.

I slutningen af mæglingsmødet bliver der samlet op på, hvilke aftaler der kan indgås. På baggrund af disse aftaler udfærdiges en "Aftalekontrakt", som både familien og den unge underskriver. Det har en forpligtende virkning på familien og gør det klart for alle, hvilke aftaler de implicerede forpligter sig til at efterleve. Det er vigtigt at have den unges sikkerhed i tankerne, når aftaler indgås. Det kan betyde, at der laves konkrete aftaler om, hvordan der følges op i forhold til, hvordan det går med den unge. F.eks. at den unge kontakter politiet, mægler eller sagsbehandler på aftalte tider. Kontrakten kan også indeholde aftaler om, at den unge kan få lov til at passe sine studier, psykologbehandling og lignende.

Er der ikke basis for en "Aftalekontrakt", kan en "Sikkerhedskontrakt" måske indgås. "Sikkerhedskontrakten" bruges, hvis den unge i et stykke tid ikke ønsker kontakt med sin familie, men har brug

for vished om at familien ikke vil opsøge dem. I denne fremgår det, at familien garanterer, at de ikke vil opsøge eller skade den unge. Ved denne type kontrakt er det kun familien, som underskriver. Den unge, familien, samt de involverede myndigheder får en kopi af kontrakten.

Kontrakterne er ikke juridisk gyldige, men det er LOKKs erfaring, at en kontrakt har en forpligtende virkning. En af grundene kan være at mæglingen foregår hos en myndighed som eksempelvis politiet eller kommunen. En anden kan være at parterne skriver under på kontrakten.

4 Opfølgning

Ved kontraktens underskrift kan der aftales et opfølgningsmøde. Ligeledes kan der aftales et møde med den unge og måske flere møder, for at sikre at kontrakten overholdes.

Aftalen og opfølgning er for at sikre den unge og skabe bedst mulige forhold i familien efterfølgende.

Hvis kontrakten brydes af en af parterne, kan politiet eller LOKK kontaktes. Det er vigtigt, at både den unge og familien har en kontaktperson, de kan henvende sig til ved kontraktbrud. Det vil ofte være den myndighed, der har indkaldt og været vært ved mæglingen, der bliver familiens direkte kontaktperson. Den unge vil have en kontaktperson hos LOKK. Begge parter kan have brug for hjælp og støtte fra en kontaktperson, hvis situationen ændrer sig. Både den unge og familien kan bryde kontrakten. I tilfælde af kontraktbrud fra familiens side skal den unges sikkerhed revurderes. Politiet og mægler beslutter, hvorledes det videre forløb skal være, om der f.eks. er basis for et opfølgningsmøde eller en ny mægling.

Uanset om mæglingen resulterer i en kontrakt, som parterne er enige om eller blot en "Sikkerhedskontrakt", vil mæglingsprocessen i sig selv have igangsat en holdningsbearbejdning hos de implicerede parter. Den vil have udfordret familiens holdninger og sæt frø i forhold til at se tingene på en anden måde.

Afslutning af samarbejdet

De involverede samarbejdspartnere afklarer roller i forhold til efterforløbet samt evaluerer, hvordan samarbejdet har fungeret under sagsforløbet. Herefter afsluttes samarbejdet, med mindre andet er aftalt. I tilfælde af brud på kontrakten eller nyopstået konflikt, kan samarbejdet genoptages.

Mæglerne i LOKK har mulighed for at følge den unge i en længere

periode efter mæglingen med henblik på at yde støtte og rådgivning. Der er ligeledes mulighed for at yde den unge psykologbi-stand, såfremt det vurderes at kunne hjælpe den unge til at håndtere den svære livssituation, den unge befinder sig i.

Der er i gennem hele forløbet et tæt samarbejde med en sagsbehandler i kommunen. Når det vurderes relevant, overgives sagen til videre foranstaltninger hos sagsbehandleren. Mægleren i LOKK vil sammen med den unge sørge for at sikre, at sagsbehandleren får alle de relevante informationer.

Møde mellem forældre og den unge

Er resultatet af mæglingen, at familien og den unge skal føres sammen igen, bør det nøje overvejes, hvordan det gøres. Det gælder både i forhold til sikkerhedsproblematikken og i forhold til den magtbalance, der er i familien.

Det kan være nødvendigt, at de første møder foregår et sikkert sted, og at den unge har en sikkerhedsaftale i form af kontakt med politiet efter mødet.

Når en ung har været væk fra familien, er der sket store skår i familiens ære. Selvom det har været svært for parterne at være adskilt, så kan det være overraskende for den unge, hvor svært det er at møde familien igen. Magtbalancen i familien betyder, at det kan være utroligt vanskeligt for den unge at se forældrene i øjnene igen. Den unge er bevidst om at have trodset familien, og kan blive afstraffet for dette både rent fysisk og psykisk.

Kultur må aldrig komme foran individets grundlæggende menneskerettigheder. Respekt for kulturen må altid være underlagt respekten for det enkelte menneskes integritet og velfærd.

Unni Wikan (2003: 254)

Hvornår skal der ikke mægles

Det essentielle i forhold til en mægling er, at der er et klart formål med mæglingen, og at det på sigt vil gavne den unge og om muligt også dennes familie.

Der er tilfælde, hvor det vurderes ikke at være formålstjenligt eller forsvarligt at afholde en mægling:

- Den unges fysiske og psykiske sikkerhed kan ikke garanteres under og efter mæglingsprocessen
- Den unge er ikke interesseret i eller kan ikke se det fremadrettede i en mægling. Fagpersoner kan måske se formålet og have viden om, at det vil være til gavn for den unge
- Den unge skønnes ikke at kunne forstå eller overskue de risici, en mægling kan indebære - f.eks. kontakten med familien kan mistes
- Den unge vurderes ikke at kunne overholde de aftaler, der er forud for, under og efter mæglingen, og den unges sikkerhed kan derfor ikke garanteres
- Der er alkohol-, stofmisbrug eller ubehandlede sindslidelser i familien, hvor det vurderes, at aftaler ikke kan indgås eller overholdes
- Medlemmer af familien er stærkt kriminelle, og det vurderes derfor ikke at være sikkerhedsmæssigt forsvarligt at foretage mægling

Ændrer de beskrevne forhold sig, kan muligheden for en mægling revurderes.

Om LOKK

LOKK er en humanitær interesseorganisation, der arbejder for at synliggøre, forebygge og eliminere mænds vold mod kvinder og børn.

LOKKs rådgivning om æresrelaterede konflikter

LOKK yder en landsdækkende telefonisk, personlig rådgivning og konfliktmægling til unge med etnisk minoritetbaggrund, der er udsat for æresrelaterede konflikter. Den personlige rådgivning kan foregå i LOKKs kontorer eller hvor den unge færdes til hverdag.

LOKK tilbyder sparring med professionelle rådgivere i forhold til æresrelaterede konflikter i familier med etnisk minoritetsbaggrund. Endvidere tilbydes gratis oplæg for professionelle i hele landet. Formålet med oplæggene er at opkvalificere medarbejdere i forhold til æresrelaterede konflikter.

På www.lokk.dk og www.etniskung.dk findes mere information samt adgang til en værktøjskasse med råd og vejledning til professionelle til håndtering af æresrelaterede konflikter.

Rådgivning til professionelle:
Hverdage kl. 9-15 på 32 95 90 19

Rådgivning til unge:
Døgnåben Hotline på 70 27 76 66
samt brevkasse på
www.etniskung.dk

Rådgivning til forældre:
Hverdage kl. 9-15 samt onsdag
kl. 20-22 på 70 27 03 66

Alle rådgivningerne er
landsdækkende og gratis.

Andre Links
www.sabaah.dk

Foreningen for homoseksuelle, biseksuelle og transpersoner med anden etnisk baggrund end dansk. Foreningen laver sociale arrangementer og har en telefonisk rådgivning baseret på frivilligbasis.

www.nymoedom.dk

Ny mødom har fokus på og information om mødom samt en brevkasse, hvor unge med etnisk minoritetsbaggrund kan få svar på deres spørgsmål omkring seksualitet og mødom.

www.R-E-D.dk

Et tilbud til unge kvinder/par, der er truet af tvangsægteskaber og/eller æresrelateret vold. Centret tilbyder et sikkert sted at bo og hjælp til at starte et liv på egne ben.

Konfliktmægling i LOKK - Konfliktmægling i familier med æresrelaterede konflikter er til praktikere, der i deres arbejde møder unge med æresrelaterede problemstillinger. Hæftet giver en beskrivelse af LOKKs arbejde med mægling i familier med etnisk minoritetsbaggrund.

LOKKs rådgivningstilbud, der varetages af professionelle rådgivere, er gratis og landsdækkende. LOKK tilbyder telefonisk og personlig sparring, samt konsulentbistand og konfliktmægling.

Rådgiverne kan kontaktes alle hverdage fra 9-15 på 32 95 90 19.

LOKKs Hotline til etniske unge kan kontaktes hver dag, døgnet rundt på 70 27 76 66.